

Galatia **Pauloŋe Galatia yeŋgât ekap** **kulemgum katyiŋgiop.**

O bukulpine,

¹⁻² Yen Galatia hânân kapi tipi tapi tatmâ arap ya ambolipne emelâk biwiyeŋe Yesuhâlen katmâ yâkât komolân torokatbi. Yeŋgât nâŋgâm nâŋe ekap yu kulemgum katyiŋgian. Otmu bukulpine nâ orowâk manmâ Yesu Kiristo hoŋ bawaŋgim mansainŋe yawuâk nâŋgâyiŋgiai. Nâ Paulo, nâ Kiristo hoŋ bawaŋgim mansan. Otmu âi mem mansan yu lokŋe ki sâŋ nihiwi. Me Yesu Kiristoŋe aposololipne âi sâŋ yiŋgiop yaŋe ki torokatmâ sâŋ nihiwi. Anitâŋe nanŋe Yesu Kiristo mumuŋambâ mem yahalop yâkât otmâ yetŋak nâŋgânihim âi yu sâŋ nihimutâ mem mansan.

Kiristo kawenennan kinmu kuŋetâ muop.

³⁻⁵ Nâ yeŋgât nâŋgâm Anitâ yuwu sâŋ ulitguman. “O Awoŋnenŋe, gike eŋgatgeâk otmâ Kiristo hâŋgângurâ giop. Giop yamâ nenŋe lok bâleŋahât orotmeme kiŋgoŋ ya watmâ ari bâlemaingât lauhe lâum kawenennan kinmu kuŋetâ muop. Mum yahalop yapâ bâleŋahât paŋgoŋâmbâ holaŋnenehop. Yakât otmâmâ Anitâ herone nâŋgâwaŋgim mepaem yâhânom. Otmu Awoŋ, gâ otmu Kutdânenŋe Yesu Kiristo yetŋe Galatia ambolipne yeŋgât nâŋgâyiŋgim tihityeŋe otmutâ yanâmâ biwi nâŋgân nâŋgânyeŋaŋe

konohâk otmâ sânduk sârn gaekgât ulitgohoan.”
Yawu sârn yenġât nânġâm Anitâ mepaem gaman.

Kiristohât den pat konok tap.

⁶ Otmu den umatne âlâ tap ya sâwومان. Anitâne ikne enġatneâk otmâ yen mem dâiyehop. Yawu ġârâmâ Kiristo hânġânġumu ġemu yâkâlen biwiyeġe katbi. Yakât ġirawu otmâmâ yâk yetġât hâkânġ otmâ in yawu pilâyelekmâ biwiyeġe âlâhâlen katnomosai? Den pat âlepne tap yamâ Kiristohât den pat konohâk. Âlâ ki tap, bia kârikne. ⁷ Yakât otmâmâ lok ondowân ġâtneġe taka nânġân nânġânġeġe mem ġulipġunehât Kiristohât den pat âlepne kelanġatmâ biwiyeġan kionġsai. ⁸ Yakât yuwu sârnune nânġânġet. Nânġe emelâk den sârn ekyongowan ya lok âlâ me âlâne kelanġatnomai, me torokatmâ âlâ ekyongonomai, yamâ Anitâne yakât matne hilipyongoâkġât nanġan. Yakât otmâmâ lok wosapâ ġâtne âlâ me âlâne, me anelo âlâne taka den pat âine sârn ekyongonġetâ nânġâm kâkâsuk otnomai. ⁹ Nâ den yu emelâk ekyongowan. ġirawu otmâ nelâm yongoap. Yakât yâhâpne sârnune nânġânġet. Kândikum ninak Kiristohât den pat âlepne sârn ekyongowan. Ekyongomune nânġânġetâ bulâne otmu mem biwiyeġan katbi. Yamâ benne lok ondowân ġâtneġe taka den yu kelanġatmâ biwiyeġan kionġbi. Yakât otmâ Anitâne matne yinġimu hemġât kâlâwân seyehâkġât nanġan.

¹⁰ Den yan yu topne ġirawuhât yan? Lohim-biġe herone nânġânihinġetġât yan? Me nekġetâ yahâlâkġât yan me? Yawu bia. Yawuhât nânġâm oan mânê Kiristohât ki tem lâum hoġ bawanġimbâm.

Yawu gârâmâ topņe yuwuhât yan. Anitâņe nekmu ârândâņ olâkgât yan.

Yesu Kiristoņe Paulo âi sâm waņmu miop.

¹¹ Nine topne sâm ekyongomune nâņgâņet. Emelâk den pat âlepņe ya ekyongomune nâņgâwi. Den yamâ lok nombotņe yengât lauyenjambâ ki mewan. ¹² Me lok âlâ me âlâņe ki kâsikum nihiwi. Ya bia kârikņe. Yesu Kiristoņe nâhât topņambâek nâņgâek sâm biwi nâņgân nâņgânne mem pâroņ pilâmu nâņgâmune keterahop. ¹³⁻¹⁴ Yâhâ biwi nâņgân nâņgânne ki mem pâroņ pilâop sâp yan wuân me wuân otmune bâleminiop yakât emelâk ekyongonjetâ nâņgâwi. Yuwu otmuniwan. Lohimbi kerekņe Anitâhât nâņgâņetâ yahalâkgât Yura nenņe tâmbâlipnenņe yengât orotmeme ya watmâ manminiwan. Yawu otmâ bukulpne lok sihan orowâk manbinân nâņe kârikņe otmâ dondâ wangiyeķban. Yakât otmâmâ lohimbiņe nekņetâ yahalop. Yâhâ lohimbi nombotņane Yura nengât miti pilâm yapâ hionakmâ biwiyene Kiristohâlen katmâ yâkât komolân torokatbi. Yâkât komolân torokatņetâ ya yengât mâtâp manguyiņgiwe sâm dondâ mem bâleyekmâ hilipyongominiwan.

¹⁵ Yawu gârâmâ aņgoân meņnahât tepņambâ ki tetewan sâp yan nâņe Kiristohâlen biwinane kepeim hoņ bawanġiwomġât Anitâņe sâm katnihiop. ¹⁶ Yâhâ yâkņe nâņgâmu ârândâņ otmu nâņe Kiristohât den pat pâku lohimbi yengâlen ari sâm tetem ekyongowomġât ikņe nanņane mâtâwân tetenihiop. Mâtâwân tetenihiop yakât kakņan nep topņe katbe sâm lok âlâhâlen ari ki âikum nâņgâwan. ¹⁷ Me Kiristohât aposololipņe Yerusalem kapiân

manbi ya yengâlen gurâ ki ari âiyongom nângâwan. Kiristo ikjak aposolo nep sâm nihiop yanâk pilâm yahatmâ Arawia hânân ari manban. Manmâ manmâ yapâ âwurem Damasiko kapiân ari manban. ¹⁸ Yan ari manmune yambu kalimbu pesuk sâop. Yakât kakņan Petoro in ekbe sâm Yerusalem kapiân yâhâwan yanjak yâk orowâk manmutņe sande yâhâp olop. ¹⁹ Sâp yan yâk otmu Kutdânennahât imiņe Yakowo ya yetņiâk yelekban. Yâhâ aposolo âlâlâ ya ki yekban. ²⁰ Den yan yu Anitâhât senņan kinmâ yan. Yakât otmâmâ den mian otbuawâmâ matņe nihiwuap.

²¹ Nâņe nine kapi Kilikia hânân tap yan ari âi topņe katmâ Kiristohât den pat ekyongom manban. Otmu yapâ pilâyekmâ Siria hânân kapi tipi tapi tatmâ arap yan ari den kâsikum yingim manban. Yakât otmâmâ Yesuhât komot Yuraia hânân manbi yengâlen ki arimune enjakbin. ²² Yawu gârâmâ nine topne nângâwi yaņe ari lohimbibi yuwu sâm ekyongowi. ²³ Emelâk nâhâtņe “hilipnongominiop. Yâhâ sâp yiwereneâmâ lohimbibi kerekņe Kiristohât nângâņetâ bulâņe otmu biwiyene yâkâlen katņetgât yâkât den pat ekyongom mansap.” ²⁴ Nâhât topņe yawu ekyongonņetâ nângâm Anitâ mepaewi.

2

Pauloņe Yesu Kiristohât aposololipņe yengâlen torokalop.

¹⁻² Otmu yapâ nâņe kapi âlâen âlâen ari den kâsikum yingim manmune yambu 14 pesuk sâop. Yakât kakņan Anitâņe biwi nângân nângâņne mem

ekbi. Emelâk Anitâñe Petoro mâmâñe otbanjim âi sâmu wañmu Yuraia hânânâk tatmâ Yesuhât den pat âlepñe ya kapi ambolipñe kâsikum yinjiop. Yâhâ nâñeâmâ pâku lohimbi yengâlen ari den yu ekyongowehât mâmâñe otnihim âi sâmu nihiop. ⁹ Otmu den ya sâmu ekyongomune nâñgâñetâ keterahopgât Yakowo, Petoro, Yoane, yâk yengât lok kunyeñe manbiñe nâ otmu bukune Banawa buku otnitjim yuwu sâmu hâñgâñnotgowi. “Nenâmâ yuânâk tatmâ kapi tipi tapi tatmâ arap yu ambolipñe yengâlen âi mem mannom. Yâhâ yerâmâ pâku lohimbi yengâlen ari âiyetñe tuhuromawot. ¹⁰ Otmu konohâk tap yamâ yuwu nâñgâyet. Bukulipnenñe nombotñe umburuk mansai ya yengât nelâm yotgomap.” Sâñetâ sâwan. “Yâk tânyongorongât nanñgait.” Yawu sâmu den hikum karakbin.

Pauloñe Petoro hâme hârewañjiop.

¹¹⁻¹³ Otmu ya pesuk sâmu nâñe Banawa mem Yerusalem kapi pilâm orowâk Antiok kapiân ariwit. Yan ari manmâ manmâ âlâengen ari den ekyongowe sâmu pilâyekmâ ariwan. Otmu hilâm âlâen Petoroñe Antiok kapi ari pâku lohimbi nombotñe biwiyene Kiristohâlen katbi yâk yengâlen torokatmu orowâk manbi. Yawu manñetâ Yakowohât bukulipñe Yerusalem kapiângembâ gem Antiok kapiân ari Petoro yuwu sâmu hâme hârewañjiwi. “Bâe, otdâ bâleap yakâ. Girawu otmâ pâku lohimbi orowâk sot nem mansai. Ya kî orotñe.” Yawu sâmu hâme hârewaññetâ bukulipñe nombotñeñe pâku lok yengât hâkyeñe torehenñan undip

tuhuyekbiņe nâņgâm bâlewaņgimaihât pâku lohimbi ya pilâyekmâ Yakowohât bukulpņe yeņgâlen torokalop. Petoroņe yawu olop yakât Yura lohimbi nombotņe ya ekmâ pilâyekbi. Pilâyekņetâ Banawaņe yekmâ pârâk pilâm yawuâk otmâ yâk yeņgâlen torokalop.

¹⁴ Yawu otņetâ nâmâ âwurem ari topyeņe mem tetem nâņgâmune dondâ bâleop. Yâkņe Kiristohât denņe tâņ tâņâk ki watmâ manbi. Petoroņe otmu bâleop yakât topņe teteâkgât Yesuhât komot ya yeņgât senyeņan kinmâ yuwu sâm ekuwan. “Petoro, gâ wuân mendâ bâleap? Gâ Yura lok. Yawu gârâmâ Yura nengât orotmeme hâņgiņe ya pilâm, pâku lohimbi yeņgâlen torokatmâ mansat. Yawu gârâmâ wongât pâku lohimbiņe Yura nengât orotmeme hâņgiņe otņetgât meme sâsâ tuhuyeksat? Ekmune dondâ bâleap.

Himbim yâhânomgât mâtâp konohâk tap.

¹⁵ Nenâmâ Yura lohimbi. Anitâņe girem den âlâlâ Mose ekumu kulemguop ya biwinenņan katmâ nâņgâmain. Yawu otmâ pâku lohimbiņe Anitâhât den ki lâum mansai yawu ki otmain.

¹⁶ Yawu gârâmâ Anitâhât girem den yan papatolipnenņe yeņe eņgatyeneâk watmâ den âlâlâ torokatmâ kulemguwi. Yamâ lok âlâ me âlâņe papatolipnenņe girem den âlâlâ kulemguwi ya lâuņetâ Anitâņe yekmu ârândâņ otbuapgât dop âlâ ki tap. Yâkņe Kiristohâlen biwiyene katnomai yamâ Anitâņe yekmu ârândâņ otbuap. Mâtâp âlâ ki tap, bia kârikņe. Nenâmâ emelâk Kiristohâlen biwinenņe katbin. Yâkât otmâ papatolipnenņe yeņgât girem den yakât nâņgâmunņe tâņât otmap.

17 Kiristohâlen biwinenņe katbin yapâek bukulipnenņe Yura lok pilâyekmâ pâku lohimbi, tosayeņe orop sâminiwin, yengâlen torokatbin. Ya yengâlen torokatmâ papatolipnenņe yengât girem den ki lâuaingât Yura lok nombotņeņe nengât “tosa lok” sâmai. Tosa lok mâne âlâ girawu sâmbâin. Yuwu sâmbâin me? “Âo, Kiristone orotmeme bâleņan dâim ari katnenekmu otmunņe bâleap. Yakât otmâ tosa ya Kiristohâlen tap.” Yawu sâm tosa ya Kiristohâlen kârâm pilâwin mâne ki ârândâņ otbâp. Yawu ki tap. Yawu gârâmâ Yura lok yengât orotmemeyeņe hâņgiņe ya watmâ ki otnomai.

18-19 Yakât nâņgâņetâ keterahâkgât yuwu sâmune nâņgâņet. Nâmâ papatolipnenņe yengât girem den bet pilâwan ya âlâkuâk miwirikum lâuwom yanâmâ nâhât yuwu sâņetâ bonņe otbuap. “Anġoân Paulone papatolipnenņe yengât girem den bet pilâop yanâmâ tosa miop.” Nâhâtne yawu olop sâņetâ yanâmâ bonņe otbuap. Yawu gârâmâ topņe yawu ki tap yakâ. Anġoân girem den âlâlâ ya lâuwe sâm tâpik gupik otminiwan. Tâpik gupik otmâ manmâ gamune yaņe ki tânnohop. Yakât otmâ pilâmune pesuk yap. ²⁰ Pilâmune pesuk sâmu yaņahâmâ Anitâņe nanņe hâņgângumu ge nâhât kawean kinmâ muop yâkâlen biwine katban. Biwine katmune yâkņe tânnohom manman kârikņahât pat kunihiop. ²¹ Yakât otmâ yuwu nanġan. Kiristo muop yan manman hâņgiņe ya betbaņġim muop. Yâhâ Anitâņe mumuņambâ mem yahatmu manman âiņe miop. Yakât dopņeâk otmâ biwine yâkâlen katban yan papatolipnenņe yengât girem den hâņgiņe lâuminiwan ya bet

pilâwan. Yakât otmâ Kiristoŋe mâmâŋe otnihimu yâk orop biwinetŋe kepeiakmâ konohâk oap. Yakât otmâmâ yâkâlen biwinaŋe kepeim hoŋ bawaŋgim mansan. Kiristoŋe wawaenenekmâ ge kawenennan kinmâ muop yakât ki nâŋgâmune tâŋât otmap. Yamâ yuwu nanŋan. Papatolipnenŋe yeŋgât girem den lâumunŋe Anitâŋe nenekmu ârândân otmap mâne Kiristoŋe ge imbiâk muop sâmbâin. Yawu.

3

Yesu Kiristohât mâtâp me girem dengât mâtâp

¹ Bukulipne, Galatia ambolipŋe yuwu sâmunne nâŋgâŋet. Emelâk Anitâŋe Yesu Kiristo hâŋgâŋumu ge nengât otmâ howanân kuŋetâ muop yâkât den pat âlepŋe ekyongomune nâŋgâm biwiyenjan katbi. Yaŋak benŋe girawu otmâ sâp yiwerenŋe yuâmâ lohotŋe otŋetâ Yura kapi ambolipŋaŋe yeŋgâlen taka biwiyenjan kionmâ nâŋgân nâŋgânyeŋe mem gulip malap tuhuai? Bâe, topŋe wongât Kiristohât mâtâp bulâŋe ya pilâm Yura nengât orotmeme hâŋgiŋe ya watmâ mansai? Ya ki orotŋe. ² Yakât yiwerenŋe âiyongomune sâŋetâ nâŋgâwe. Yeŋe papatolipnenŋe yeŋgât girem den âlâlâ ya lâuŋetâ yanâmâ Anitâŋe Wâtgât mâmâŋahât Heak hâŋgâŋumu ge mâmâŋe otyiŋgiop me bia? Bia yakâ. Yâhâ nâŋeâmâ Kiristohât den pat âlepŋe ekyongomune nâŋgâŋetâ bulâŋe olop. Yawu nâŋgâŋetâ bulâŋe otmu Yesuhâlen biwiyenjan katbi yanâk Anitâŋe Wâtgât mâmâŋahât Heak hâŋgâŋumu yeŋgâlen giop. ³ Yakât otmâ girawu otmâmâ kopa oai?

Ya ekmâ pârâk pilan. Yakât torokatmâ yuwu sâwe. Kândikum emelâk Kiristohâlen biwiyenê katmâ Anitâhât Wâtgât mâmânahât Heak yâkât wâtñan kinñetâ nângân nângânyenê mem pâron pilâyîngimu Kiristohât mâtâp yawuâk watmâ manbi. Yakât otmâ yenê yiwerenê wâtneñanâk kinmunñe Anitâñe nenekmu ârândâñ olâk sâm oai ya ekmune ki dopñan oap. ⁴ Yâhâ angoân Wâtgât mâmânahât Heakñe mâmâñe otyîngimu biwiyenâñe heronê otbi. Otmu Kiristohâlen biwiyenê katbi ya imbiâk otmaiñat Yura nengât orotmeme hânñiñe ya pilâñet. ⁵ Yakât âlâku sâwe. Papatolipnenñe yengât girem den âlâlâ lâuai yakât otmâ Anitâñe ki mâmâñe otyîngimu kulem topñe topñe miai. Yuâmâ Kiristohâlen biwiyenê kepeiai yakât otmâ Anitâñe Wâtgât mâmânahât Heak hânñangumu ge mâmâñe otyîngimu kulem topñe topñe miai.

Awarahamñe olop yakât topñe

⁶ Yakât topñe teteâkgât Awarahamñe olop ya sâlikum ekñet. Yakât Mosenê kulemguop ya yuwu tap. “Anitâñe Awarahamgât pat kuwañgiop ya nânñâm yâkâlen biwiñe katmâ biwi yâhâp ki otmâ manop. Yawu otmâ manop yakât Anitâñe ekmu ârândâñ olop.” Yawu kulemguop. ⁷ Yakât otmâ Yura nengâlen gâtñane me pâku lohimbi yengâlen gâtñe âlâ me âlâñe biwiyenê yawu katmai yamâ Awarahamgât sen bulâñe mansai sâm Anitâñe nânñâyîngimap. Yakât otmâmâ Anitâñe Awarahamgât pat kuwañgiop yakât bulâñe yen orowâk menomai. ⁸ Yawu gârâmâ yakât torokatmâ sâwe. Anitâñe pâku lohimbi nombotñe

biwiyenje yâkâlen katmâ tem lâuwangiñetâ tosayenje pilâyingiwuap yakât emelâk inânñan nânğâop. Ya nânğâm Kiristo ki hânğângumu giop yan ya nânğâm Awaraham yuwu sâmu ekuop. “Hâmbâi gâhât tepgan gâtñe âlâñe tetem lohimbi hânñan kulemñan mansai ya menduhuyekmu manman âilonğoân manmâ heronje nânğânimai.”⁹ Mosenje yawu kulemguop yakât topñeâmâ yuwu. Awarahamñe Anitâhâlen biwiñe katmâ biwi yâhâp ki olopgât Anitâñe nânğâwanjiop. Yakât dopñeâk otnom yamâ Anitâñe Awarahamgât pat kuwanjiop ya ambokunom.

Girem dengât topñe

¹⁰⁻¹² Otmu yakât torokatmâ sâwe. Mosenje yuwu kulemguop. “Lohimbi âlâ me âlâñe girem den yu tâñ tâñâk ki watnomai yamâ Anitâñe matñe umatñe yinğimu mem hiliwahonomai.” Yawu tap. Yâhâ sâp âlâen Anitâñe sâmu Mosenje den yuwu kulemguop. “Lohimbi âlâ me âlâñe biwiyenje Anitâhâlen katmâ denñe lâuwangiñimai yamâ manman kârikñan katyekmu mannomai.” Yawu kulemguop. Girem den tap ya âlâku sâmune nânğâñet. Ya yuwu tap. “Lohimbi âlâ me âlâñe girem den ya tâñ tâñâk watmâ mannomainjeâmâ manman kârikñan mannomai.” Yawu tap.

¹³ Yawu gârâmâ âlâñe girem den ya tâñ tâñâk watmu ârândân otbuap? Lok yawuya âlâ ki tap, bia kârikñe. Yakât nen kerekñe girem den ya lâumain yamâ târârâhâk ki watmain. Yakât nânğâm Anitâñe Kiristo hânğângumu ge sâreerenekmu howanân kuñetâ muop. Yakât Mosenje den âlâ yuwu kulemguop. “Lok âlâ

me âlâ nahân yongonêtâ kinnomai ya yengât yuwu sânomai. “Lok yuâmâ Anitâñe matñe wanmu miap,” yawu sânomai.” Yawu sâm kulemguop. ¹⁴ Yakât otmâmâ Yesu Kiristone nengât tosehât otmâ kawenenñan kinmu howanân kuñetâ muop. Yakât otmâmâ Anitâñe Awaraham pat kuwanñgiop yakât bulâñeâmâ ikñe Wâtgât mâmânjahât Heak ya hângângumu ge mâmâñe otningimu manman kârikñan manmâ yâhânom.

Anitâñe sâmu kârikñe olop.

¹⁵ Nenñe orotmeme âlâ otmain yan hâum sâmune nâñgâñet. Lok yâhâp den hikumutâ kârikñe otbuap. Ya bukñe âlâñe kelangatuap, me den âlâ torokatmâ sâwuap, me nombotñe hârewuapgât dop âlâ ki tap. Yakât otmâ yuwu ekne. Anitâñe den hikuop ya ki hâukum âlâ sâwuap. Bia kârikñe. ¹⁶ Anitâñe Awaraham den ekuop ya yuwu tap. “Nâñe gâ otmu gâhât tepgan gâtñe âlâ tetewuap yet den yukât bulâñe yitgiwom.” Yawu sâm ekuop. Yakât otmâmâ yuwu ki sâop. “Gâ otmu gâhât tepgan gâtñe tetem mannomai yen kerek yinñiwom.” Yawu ki sâop. Yawu gârâmâ Awarahamgât tepñan gâtñe konok, Kiristo teteop yanâmâ Anitâñe Awaraham den ekuop yakât bulâñe yâkâlen teteop. ¹⁷ Yawu gârâmâ Anitâñe Awaraham den ekuop ya yambu 430 pesuk sâmu yanâmâ girem den Mose wanop. Otmu Awaraham den ekuop yakât kakñan Mose ki ekuop. Yawu gârâmâ Mose girem den wanop yañe mem ge katbuap, me Awaraham den ekuop ya hâukum âlâ sâwuapgât dop âlâ ki tap. ¹⁸ Yakât topñe nâñgâñetâ keterahâkgât yuwu sâmune nâñgâñet. Anitâñe

Awarahamgât manman kârikjahât pat kuwangim den ekuop ya girem denân torokatmâ ki sâop. Awarahamâk ekuop. Yawu gârâmâ manman kârikje ya mene sâm Anitâje Awaraham den ekuop ya otmu girem den yâhâp yâhâp ki menom.

¹⁹ Yawu tap. Yakât otmâmâ topnje girawuhât Anitâje girem den Mose ekumu kulemguop? Topnje yuwuhât. Girem den ya je lok topnenje mem teteningimap. Emelâk tâmbâlipnenje manmâ otjetâ bâlem gaop. Otmu nen gurâ yawuâk otmunje bâlem gamap. Yawu gârâmâ Awarahamgât tepnan gâtje Yesu Kiristone teteop. Tetem yan Anitâje Awarahamgât pat kuwangiop yakât bulâje mem teteningiop. Mem teteningiop yakât otmâ girem den kandi sâop ya pesuk sâop.

Otmu âlâ torokatmâ sâwe. Anitâje anelone hângângumu ge girem den Mose ekumu kulemguop. ²⁰ Yawu gârâmâ Anitâ ikjak ge Awaraham ekuop.

Lohimbi kerekje Anitâhât girem den târârâhâk ki watmain.

²¹ Yakât otmâmâ girem den otmu Anitâje Awaraham den ekuop ya je lâuahowot me bia? Lâuahowot yamâ benje topyetje ikniâk ikniâk. Yawu gârâmâ Anitâje girem den sâm kalop ya je manman kârikjahât mâtâp mem teteningiop mâne yanak benje girem den ya lâumunje ârândân otbâp. ²² Yakât nângânetâ keterahâkgât yuwu sâmune nângânet. Miti den kândikum kulemguwi yan den âlâ tap yakât topnje yuwu. Yesu Kiristo ki giop yan nen kerekje girem den lâuminiwin yamâ târârâhâk ki watbin. Yakât otmâ

Anitâñe mumuhât pat kuningiop. Yakât kakñan Anitâñe manman kârikñahât pat sâñ Awaraham kuwañgiop yakât bulâñe mene sâñ Kiristohâlen biwinenñe katnomgât mâtâp teteop.

²³⁻²⁴ Mâtâp teteop yamâ Yesu Kiristohâlen biwinenñe katnehât Anitâñe hângângumu giop. Yâhâ ki giop sâp yan girem den yañe manmannenñe bâleñe ya mem teteñan tuhumu mumuhât pat otbin. Mumuhât pat otmâ gamunñe Yesu Kiristone gem yapâ holañnenekbe sâñ nengât sâñ muop. ²⁵ Mumu yâkâlen biwinenñe katmunñe Anitâñe nenekmu ârândâñ otmu yakât otmâmâ girem den ya torokatmâ lâunomgât mâtâp bialop.

Kiristohât manman hanjalakmâ manmâ yâhânom.

²⁶ Otmu yeñe yawu otmâ yâkâlen torokatñetâ yañak Anitâñe nanne baratne sâñ meyehop. ²⁷ Yawu otmâ toen mem katyekñetâ yanâmâ manmanyenñe bâleñe ya kon sâñ pilâm Kiristohât manman ya hanjalakmâ yâkâlen torokatbi. ²⁸ Yâkâlen torokatmâ nen hârok Anitâhât komot otmâ mansain. Yawu mansain yakât ki mem kâsipnongomap. Nen Yura lohimbi, me yen pâku lohimbi, me lok kutyenñe orop, me kutyenñe bia, me âwâ nan me mâmâ barat, nen kerek komot konohâk oain. Yesu Kiristone kunnenñe oap yakât otmâ Anitâñe nenekmu dop konohâk oain. ²⁹ Emelâk Anitâñe Awarahamgât pat sâñ kuwañgiop ya yen gurâ yawuâk kuyiñgiop yakât bulâñe menomai. Yawu gârâmâ yenâmâ topñe yawuhât otmâ Awarahamgât sen sâñ katyehop.

4

¹ Emelâk den yan yakât âlâkuâk sâwe. Nenâmâ Anitâhât nanñe baratñe mansain. Yakât topñe nângâñetâ keterahâkgât den âlâen hâum sâmune nângâñet. Nengât orotmeme yamâ yuwu tap. Nenñe munomân nan baralipnennñe nengât bât tosa ya yâkñe galemgunomai. ² Gârâmâ nenñe ñañayenñanâk mum pilâyeknomân mandu otnomai yan hep torehenlipnennñe wawaeyekmâ tihityeñe otmai. Tihityeñe otñetâ papato otmâ yanâmâ âwâ mâmâlipyeñe yeñgât bât tosa ya yeñahâk galemguaknomai. Orotmemenenñe yawu tap. ³ Otmu yakât dopñeâk nen Yura lohimbñe lepat nângân nângânân manmâ gawin yan Mosehât girem den otmu papaptolipnenñe yeñgât girem den yakât amutgen manmâ gawin. ⁴⁻⁵ Otmu embâñân Anitâñe hân himbim ki kândikyotgowân ikñe nanñe hângângumu gewuap yakât sâpñe kalop. Sâpñe kalop ya ekmu ârândân otmu nanñe hângângumu giop. Hângângumu gemu nen kerekñe Anitâhâlen ari torokatmunñe ikñe nanñe baratñe sâm menenehâkgât Yura imbi âlâhât tepñan ge tetem girem den ya tâñâk lâum manop. Yawu manmâ nenñe girem den târârâhâk ki watmâ gawin yakât otmâ sârerenenekmâ girem den yapâ holañnenehop.

⁶ Anitâ nanñe holañnenehop yakât otmâ nenñe Anitâhât nanñe baratñe otmâ mansain. Yawu nângânehât Anitâñe nanñahât Wâtgât mâmâñahât Heak hângângumu ge biwinenñe mem hewewenñe tuhumu Anitâ heronñe nângâwanñim “Awonñenñe, kâwiâk nanñe olon,” sâm mepaemain. ⁷ Bukulipne, yengu yawuâk Anitâ

heronje nângâwanjim mepaem mansai. Yawu gârâmâ yeje emelâk Anitâhât topnje ki nângâm orotmeme kingonj otmâ manminiwi ya pilâm Anitâhâlen biwiyenje katmâ yâkât komolân torokatbi. Yakât otmâmâ nanne baratne sâmb meyekmâ Awarahamgât pat kuwanjiop ya yen gurâ yawuâk kuyinjiop.”

Paulonje Galatia ambolipnje yengât nângâm gorâwanjiop.

⁸ Emelâk embânân Anitâhât topnje ki nângâm manminiwi sâp yanâmâ Porom Lâpio me wahap tâjâtne yawuya mepaem yakât amutgen manminiwi. ⁹ Yawu gârâmâ emelâk Anitâne tep âlep nângâyinjim meyekmu yâkât topnje ekmâ nângânetâ bulâne olop. Yakât otmâ yiwereneâmâ topnje girawuhât otmâ Anitâ betgum Porom Lâpio ya honj bawanjine sâmb oai? Yanje manman kârikjan mem katyekbuapgât dop âlâ ki tap yakâ. ¹⁰ Otmu Anitâne yengât nângâyinjimu ârândânj olâkgât Yura nengât orotmeme hânjine yuwuya watne sâmb oai? Yeje tatmâ nângâ nângâ sâp, me sotgât hâi sapa manmai yakât sâp, me hilâm kâmbukne topnje topnje ya watmâ mansai ya ek-mune dondâ bâleap. ¹¹ Nâne yengâlen puwâk taka Kiristohât den pat âlepne ekyongomune nângânetâ bulâne olop ya bet pilâm orotmemenenne hânjine ya miwirikum watmaihât nângâm gorânihiap.

¹² Nâne Yura nengât orotmeme hânjine ya pilâm yen pâku lohimbi mansai yengâlen torokatmâ manmâ gan. Yakât otmâ yeje topnje girawuhât otmâ sâp yiwerene pilânekmâ Yura nengât orotmeme hânjine miai. Yengâlen puwâk takawan yan

yeŋe nâ buku otnihim laune lâuwi. Yakât otmâmâ yu oai yu pilânjetgât nanġan.

¹³ Otmu yeŋġâlen tohowan yan kundat pato tetenihiop. Yawu tetenihiop yamâ nâŋe yen orop sâp kâlewâk manmâ Yesuhât den pat âlepŋe ekyongowan. ¹⁴ Otmu yeŋe tânnohom yan ki nâŋġâm bâlenihim hâkâŋ kakŋan otbi. Yâhâ aŋelo âlâŋe yeŋġâlen takaop, me Yesu Kiristo ikŋak yeŋġâlen takamu buku otbaŋgimbâi dop yawuâk buku otnihiwi. ¹⁵ Otmu wuân me wuâŋġât ulityongowan mâne in yawu nihimbâi. Yahâ sâp yiwerenġeâmâ girawuhât otmâ nâ pilâneksai? ¹⁶ Nâŋe yeŋġât tepne nâŋġâm den bulâŋe ekyongowan. Yamâ yeŋe yiwerenġe nâhâitŋe “nâŋġâm bâleningim mem ge katnenekbe sâm oap” nanġai? Yakât nâŋġâmune tepne bâleap.

¹⁷ Otmu nen Kiristohâlen biwi konohâk hikum mansainŋe hionaknehât lok ondowân ġâtŋaŋe taka biwiyeŋan kionġbi. Yâhâ yeŋe pilânenekmâ yâk yeŋġâlen torokatŋetâ yâk orop mepaenenekŋetġât yeŋġâlen takawi. ¹⁸ Nâŋe tânyongowomġât dop âlâ ki talop. Yâhâ lok yaŋe biwi konohâk otmâ tânahone sâm yeŋġâlen takawi mâne heronġe nâŋġayinġimbâm. Yawu ġârâmâ emelâk nâŋe yen orop manmâ biwinenŋe kepeim manbin ya girawuhât otmâ biwinenŋe holaŋakmu mansain?

¹⁹⁻²⁰ Yeŋġât den pat ya nâŋġâmune umatŋe olop. ġârâmâ den umatŋe yu ekyongowe sâm otmune umatŋe oap. Yen orop hâme konok mansain mâne umatŋe ya kuwikbâin. Yakât yiwerenġe mâtâp tetenihipu yeŋġâlen takawomġât nanġan. Yakât nâŋġâm den âlâen hâum sâwe. Imbilipnenŋaŋe naom mene sâm hâliliakmâ tatmâ naom memai,

yakât dopņeâk yeņe Kiristohâlen biwiyenâņe kepeim tem lâuwanņinetgât emelâk yeņgâlen taka Kiristohât den pat âlepņe ekyongomune nâņgâņetâ bulâņe olop. Yawuâk torokatmâ manņetgât biwine yeņgâlâk nâņgâm tan. Yakât otmâ yiwerenĕâmâ Yura nengât orotmeme hâņņe ya lâune sâm otņetâ yakât otmâ yâhâņe witgum biwiyenĕ Yesuhâlenâk kinâkgât den umatņe yu ekyongowe sâm biwine umatņe oap. Yeņe Kiristo betgumaihât otmâ gorâ bâleņe nihimu mansan.

Sara yet Haha yâk yetgâlen hâum sâop.

²¹ Yeņgâlen gâtņe nombotņe Mosehât girem den ya lâune sâm otmainĕ yakât topņe nâņgâņetâ keterahâkgât yuwu sâmune nâņgâņet. Moseņe den âlâ torokatmâ kulemguop yakât mâtâp yuwu tap. ²² Awarahamgât nanyâhâtņe yâhâp tete-owot. Nanņe kunņe yâkât kutņeâmâ Ismae. Yakât topņe yuwu tap. Awarahamņe imbiņe Sara memu yâkâlen nanyetņe membuap yakât Anitâņe bunewâk pat kuyitgiop. Yawu yamâ inâk kâsi manowot. Yâhâ Anitâņe Awarahamgât den hikuop ya nelâmgumu ikņe hoņ bawa imbi, kutņe Haha sâm ya miop. Ya memu yâkâlen nanņe kunņe miop, yamâ kutņe Ismae.

Yâhâ nanņe âlâ, kutņe Isaka sâm, yâkât topņeâmâ yuwu. Anitâņe Awaraham imbiņait yetgât pat kuyitgiop yakât ki nelâmguop. Otmu Saraņe naom membuap sâop yakât otmâ manmâ gam gam nanņe miop. ²³ Yâhâ nanyâhâtņahât topyetņe yamâ ikņiâk ikņiâk oawot. Âlâmâ, Ismae sâm, yâhâmâ Awarahamgâlen Hahaņe imbiâk miop.

Yâhâ âlâmâ, Isaka sâmb, Anitânje den hikuop yakât bulânje Awarahamgâlen Saranje miop.

²⁴ Otmu Anitânje imbi yâhâp yu yetgât mâtâp ikñiâk ikñiâk sâmb yitgiop. Yakât otmâ yâk yetgât sen ya gurâ yawuâk komot ikñiâk ikñiâk mansai. Yakât topnje yuwu nanjan. Imbi kutnje Haha yanjeâmâ honj bawañgiminiop. Yakât otmâmâ yâkât sen tetem sambe sambe otmâ yawuâk honj bawa manmai. ²⁵⁻²⁶ Otmu Haha yâhâmâ Arawia hânân pumnje âlâ tap, kutnje Sinai, yan Anitânje girem den Mose wañop yakât dop olop. Hahahât sen yanje honj bawa otmai dop yawuâk Yura kapi ambolipñanje Anitânje girem den kalop ya lâum manmai. Hahahât dopnje yawu.

Otmu Sarahât dop yuwu. Yâhâmâ Awarahamgât imbiñje. Yakât otmâmâ yâkât sen tetem sambe sambe otmâ honj bawa ki mansai. Otmu Saranjeâmâ Yerusalem kapi âñje himbimân tap yakât dop olop. Sarahât sen yamâ nen mansain yu. Gârâmâ kapinennje himbimân tap yan yâhâ ambokunom. Yakât otmâ girem den hângeñje lâunomgât dop ki tap. ²⁷ Yakât otmâ Anitânje sâmbu poropete âlânje den kulemguop ya yuwu tap.

“Imbi kâsi, yuwu sâmbune nânge. Gânjeâmâ naom âlâ ki mion. Otmu naom membe sâmb ki hâliliakmâ tاتمâ hâhiwin nângeon. Yakât otmâmâ gâhât loknje imbi ondop memu nanje miop. Yakât otmâmâ nângeârâ gorâhihimapgât yuwu sâmbune nânge. Hâmbâi mâne gâhât sen yanje tetem sambe sambe otmâ potgahât sen ya wangiyecknomai. Yakât nângeâm biwihe gemu heronje kakñan man. Yawu.”

28 Otmu yakât den âlâ torokatmâ sâmunen nângânet. Anitâne Awarahamgât sen tetem sambe sambe otnomaihât pat kuwangiop ya yawuâk nanne Isaka kuwangiop. Otmu pat kuwangiop yakât bulâne tetemu nen Yura lohimbi otmu yen pâku lohimbi dop konohâk otmâ Awarahamgât sen mansain. Yakât otmâ imi ata me wârâ tou yawu mansain.

29 Haha yet Sara yetgât topyetjahât torokatmâ sâmunen nângânet. Awarahamne Anitâhât den ya nelâmgumu imbi hon bawangiminiop ya memunaom âlâ miop. Naom yanepato olop. Otmu Anitâhât Wâtgât mâmânahât Heakne Sara mâmâne otbângimu nanne miop. Sarane naom memunaom Haha nanne yanepak nângâm mem ge katbe sâm olop. Yakât dopneak yiwerene lohimbi girem den lâum mansaine nen ki lâum mansain yu neneknetâ bâlemu mem ge katnenekne sâm otmâ. 30 Otmu Sarane Awaraham yuwu sâm ekumu launan miop.

“Potne Hahahât nanne Ismaene gâhât bât tosa ki galemguwuapgât nanngan. Nannetne Isaka yaknjak gâhât bât tosa galemgum manbuapgât nanngan. Yakât otmâ watyelekdâ ariyet.”

Yawu sâm ekuop. Awarahamne Sara launan miop yakât dopneak yanepatnetgât nanngan. 31 Otmu yakât torokatmâ yuwu sâmunen nângânet. Nenne Kiristohâlen biwinenne yanepem mansainneâmâ Sarahât sen oain. Nângâmune yawu oap. Yakât girawuhât otmâ yengâlen gâtne nombotne girem den lâum yan Haha sen otne sâm oai? Kâmbukne, yawu ki otjet.

5

Kiristoŋe manman âlepŋan katnenekmu mansain.

¹ Otmu nenŋe girem den lâum pâpgumunŋe tosa teteningimapgât Kiristoŋe nengât sâm gem yapâek holaŋnenedop. Yapâ menenekmâ manman âlepŋan katnenekmu mansain. Otmu yengu yawuâk holaŋyekmâ nengâlen torokatyekmu komot konohâk oain. Yakât otmâmâ yeŋe ki pilânenekmâ girem den hâŋŋiŋe ya mem miwirikum lâunomai.

² Bukulipne yakât âlâku ekyongomune nâŋgâŋet. Yeŋe Anitâŋe yekmu ârândâŋ olâkgât hâkyeŋahât torehenŋan undip tuhuŋŋinomai yamâ dop yuwu otbuap. Yawu otnomai yanâmâ Kiristoŋe manman kârikŋahât mâtâp âiŋe meyiŋgiop yamâ nâŋgâŋetâ tâŋât oap yakât dop otbuap. Yakât otmâ Kiristoŋe mâmâŋe otyiŋgiuwapgât dop ya biatbuap.

³ Bukulipne, yawu otmaiŋhât âlâku sâwe. Yeŋe girem den pâŋe konohâk lâum hâkyeŋahât torehenŋan undip tuhuŋŋinomaiŋhât dop bia. Yawu otnomai yan Anitâŋe girem den sâm kalop ya hârok lâunomai sâm kalop. Yakât otmâmâ yeŋgâlen umatŋe dondâ teteyiŋgiuwap.

⁴ Otmu yeŋgâlen gâtŋe âlâ me âlâŋe Anitâŋe yekmu ârândâŋ olâkgât girem den ya miwirikum lâunomai yanâmâ Kiristo pilânomai. Yawu otnomai yanâmâ Anitâŋe aŋoân tepŋe nâŋgâm manman kârikŋahât mâtâp meyiŋgiop ya maŋguyiŋgiuwap.
⁵⁻⁶ Yâhâ nenâmâ biwinenŋe Yesu Kiristohâlen katmâ mansainŋe komot konohâk otbin. Nen

hâknenjahât torehenjan undip tuhuangiwini me yen ki tuhuangiwini nenâmâ komot konok otmâ biwinenje Yesuhâlenâk kinmu haonmâ ârândâj tep âlep nanngim honj bawanjmain. Yawu otmunje Kiristonje âwurem ge sâreerenekmu Anitâje umam sâningim mem manman kârikjan torokatnenekbuap. Yakât otmâ Anitâhât Wâtgât mâmâjahât Heakje mem hewewenjuhunenekmu Kiristohâlen biwinenjanje kepeim mansain. Kepeim manmâ Kiristonje in yawu ge menenekmu yâhâne sâm yakât mitiwahom mambot gumbot otmâ mansain.

7-8 Bukulipne, yen angoân den pat âlepje ya nângâm Kiristohât tem lâum honj bawanjinetâ yekmune âlonjo nandorone olop. Otmuâmâ Kiristohât mâtâp watne sâm otjetâ yan Anitâje undip ki katyinjio. Yakât otmâ sâp yiwerejeâmâ âlâje undip manguyinjinetâ âlâengen arine sâm oai? Me âlâje biwiyenjan kionjetâ denyenje in yawu nângâwi? ⁹ Bukulipne lok amonje yengâlen takawi? Yakât topje nângâjetâ keterahâkgât den âlâen hâum sâmune nângâjet. Bau nasije yamâ tipije âlâ. Yawu gârâmâ yanje hâreakmâ sânduk sâm ârândâj otmâ bau mem bâlemapgât ya hârem pilâmain. Yakât dopneâk yene yâk yengât den ya pilâm kâkâsuk otmâ manjetgât nanjan. ¹⁰ Yâhâ yengât nângâm ki engat yâhâp oan. Yene ekap kulemgum katyinjian yu sâlikum nângâm denne tem lâunomai. Otmu Yura lok nombotjanje biwiyenjan kionjetâ biwi nângân nângânyenje itonj galonj oap yakât matje hâmbâi Anitâje Yura lok ya yingiwuap.

11 Bukulipne, hâkyenahât torehennan undip tuhuanginet sâm Yura lok nombotņane yengâlen takawi ya yengât topyene âlâ sâmune nângânet. Yaneâmâ imbiâk nâhâitņe “Girem den lâunet sâm hâkyenahât torehennan undip tuhuyingim mansap,” sâmai. Yamâ den memai. Yâkņe sâmai yawu otyingim mansan mâne, Kiristoņe nengât sâm muop yakât Yura lokņe den pat ya nângâm ki mem ge katnekne sâm otbâi. 12 Bukulipne, Yura lok yaņe mem biwi hâlim tuhuyeksai yeņahât nângâm hâkyenahât torehennan undip tuhuangiwi ya hârem pilakņetgât nanġan. 13-14 Bukulipne, yengât manmanyeneâmâ âlâ. Yeņe girem den lâunetgât Anitâņe ki meyehop. Yawu gârâmâ yeņahât ki nângânetâ yahatmu engatyeneâk otnomai. Girem den yakât topņe yuwu tap. “Nenġahât nângâmunņe yahatmap yawuâk buku nombotņe yengât nângâmunņe yahatbuap.” Yawu tap. Otmu den ya lâum kinmâ yeņe tep âlep nanġangim tânahonomai. 15 Yamâ yeņe ki hionġakmâ tep bâle nanġangim hiliwahonomai.

Wâtġât mâmâņahât Heakņe mâmâņe otningimu mannoġ.

16-17 Bukulipne, yuwu sâmune nângânet. Nenņe biwinenņane kâitnongomu orotmeme bâleņe ekmâ otneâk nângâmain. Yawu otmâ Anitâhât Wâtġât mâmâņahât Heak betbaņġimain. Yawu otmain yanâmâ Heakņe biwinenņan kionġmap. Yawu gârâmâ orotmeme bâleņe otneâk nângâmain ya âlâku nângâmunņe biwinenņan hâumu pilâmain. Yakât otmâ Anitâhât Wâtġât mâmâņahât Heakņe biwinenņe mem hewewenġ tuhumu yâkât wâtņan

kinmâ tem lâuwangim gain. ¹⁸ Yen yawu otnomai yanâmâ papatolipnenne yengât girem den ya yâhâpne ki lâunomai. Otmu Wâtgât mâmâñahât Heakne mâmâñe otyingimu manmâ yâhânomai.

¹⁹ Emelâk engatnenneâk watmâ otmunne bâlem gaop yakât ekyongowan ya âlâku ekyongomune nângâñet. Yene engatyleneâk watmâ yuwu otñetâ manmanyene bâleminiop. Kâwâ konda, orotmeme kiñgoñ mem manminiwi. ²⁰ Otmu emet huhuminiwi. Porom Lâpio hâwim kânângâñetâ kinmu ulitguminiwi. Otmu âli hawat bâlene topne topne mem manminiwi, me sait bâlene karangiminiwi, me karasuña tuhuangiminiwi, me weke mem yan songo bau kombo neangiminiwi, me bundâne yerakminiwi. Ya otñetâ bâleyingiminiop. Nângâm bâleanjiminiwi, otmu tepyen an tatmu tatmu kuk kâñguruk orangiminiwi. Otmu yenjahât nângâñetâ yahatmu hionakmâ kasa orangiminiwi. ²¹ To kârikne nem biwi hâlim otmâ wahap ki orotne topne topne otminiwi. Orotmeme yawuya otmâ mansai yâhâmâ Anitâne manman kârikñahât pat ki kuyingiop. Yakât otmâ Kiristonene yâhâpne âwurem gewuawân ikne komolân ki torokatnomai.

²² Yawu gârâmâ lohimbi nombotne Anitâhât Wâtgât mâmâñahât Heakne mâmâñe otyingimu yuwu otmâ manmai. Anitâne buku otyingiop yakât nângâm biwiyene sânduk sâmu herone nângâwanjimai. Otmu biwi nângân nângânyenane kepeiakmâ konohâk otmu kaok nangangimai. Bukulipyenane senne âlâlâhât umburuk otmâ pâin guin otmai ya yekmâ nembe kalem otyingimai. Yenjahât nângâñetâ ki yahatmap. Otmu buku

nombotņaje mem bâleyekņetâ yakât matņe ki kâpekyiņgimai. Me sâm bâleyiņgiņetâ yakât nâņgâņetâ ki sâtņe otmap. ²³ Lohimbi yawu otmaiņeâmâ girem den kerek lâuņetâ ârândâņ otmap yakât dop oap. ²⁴ Bukulipne, yakât torokatmâ yuwu sâmunne nâņgâņet. Nenņe Yesu Kiristohâlen biwinenņaje tiņâk kepeimunņe Anitâhât Wâtgât mâmâņahât Heakņe mâmâņe otningiwuap. Yawu otningiwuap yanâmâ nenņe eņgatnenņeâk ki watmâ ihilâk mahilâk otmunņe bâlewuap. ²⁵ Yâhâ yaņeâmâ biwinenņe mem hewewenņe tuhunenehopgât yâkât wâtņan kinmâ mâtâp sâm ningiop ya tâņ tâņâk watmâ manmâ yâhânom. ²⁶ Otmu yeņahâlâk ki nâņgâņetâ yahatmu hâkyeņe mepaenomai. Otmu yeņahât ki nâņgâņetâ yahatmu hioņakmâ bukulipyenņe mem ge katyeknomai.

6

Bukulipnenņe lohotņan otyiņginom.

¹⁻² Bukulipne, yuwu sâmunne nâņgâņet. Yeņe otņetâ bâleâkgât Satanņe mem dâiyekmap. Yawu gârâmâ yeņgâlen gâtņe âlâ me âlâņe otņetâ bâlewuap yanâmâ yen nombotņe Anitâhât Wâtgât mâmâņahât Heakņe mâmâņe otyiņginomu mansaiņe yuwu otyiņginomai. Yesu Kiristone hânân gem lohotņan manmâ kuwiknenekmâ mâtâp meningiop. Yakât nâņgâm bukulipyenņe lohotņan otyiņginomai. Otmu yengu yawuâk otņetâ bâlemapgât biwiyenņe galem oranņinomai. ³ Nen lok bâleņeâk kerek mansain. Yawu gârâmâ yeņgâlen gâtņe âlâ me âlâņe yeņe

orotmemeyenahât nângânetâ yahatmap yamâ ombeyenaje kâityongomap. ⁴⁻⁵ Nangai. Âlâku ambonan ambonan mannomai. Yakât otmâmâ yeŋe buku âlâhât topŋe ki ekmâ kiwilinomai. Yeŋe biwiyenahât topŋe âlâku ikŋiâk ikŋiâk ekmâ nângânetâ ârândân otmu heronje otnomai.

⁶ Otmu papatolipyenaje Anitâhât den kâsikum yingim mansai ya in yawu tânyongonomai.

⁷ Bukulipne, ombeyenaje kâityongomapgât yuwu sâmunne nângânet. Anitâne topnenne ekmâ nângâmap. Yakât otmuâmâ kâitgunomgât dop âlâ ki tap. Yakât otmâ lohimbiŋe wahap âlâlâ otnomai yakât matŋe tâŋ tâŋâk kâpekyingiwuap. ⁸ Yâhâ lohimbi âlâ me âlâne yeŋahâlâk nângâm senŋe âlâlâ ekmâ biwiyenye yan arimu ihilâk otnomai yamâ sâp patoen Anitâne pilâyekmu hemân kionomai. Yâhâ lohimbi âlâ me âlâne Anitâhât Wâtgât mâmânahât Heak yâkât nângâm tem lâuwangim mannomai yamâ mâmâne otyingimu manman kârikŋan mannomai. ⁹ Bukulipne, lohimbi hewewenâk tânyongonom. Yawu otmâ mannom yamâ Anitâne nângâmu ârândân otmu sâp patoen yakât matŋe ningiwuap. ¹⁰ Topŋe yakât nângâm yuwu otnom. Bukulipnenenaje Kiristohâlen biwiyenaje kepeim mansai ya umatŋe topŋe topŋe teteyingiwuap yanâmâ in yawu tânyongonom. Otmu nombotŋe belângen pâlâmŋe mansai ya yawuâk tânyongonom.

Den bâiŋe sâm hâreop.

¹¹ Bukulipne, yeŋgât pepa yu lok âlâ eku-mune kulemgwap. Yu kulemgum yanak kiripi mem nihimu ninak pânje tâlâwâk kulemguan bâtne

towatne yu ekmâ nâhâtne “Den yu kulempuop,” nângânomai.

¹² Otmu den âlâ emelâk yan yakâlâk torokatmâ sâwe. Yura lohimbi biwiyene Kiristohâlen katmâ girem den lâum mansaine bukulipyenane nângâyinjetâ yahalâkgât yengât hâkyene torehenjan undip tuhuyingine sâm yengâlen takawi. Otmu yawuâk bia. Kiristone nengât sâm gemu howanân kujetâ muop. Yakât buku nombotjane nângâjetâ tâjât otmu nângâm bâleningimai sâm Yura lok yâkne yene hâkyenahât torehenjan undip tuhanjet sâm meme sâsâ tuhuyeksai. ¹³ Yawu gârâmâ lok yane Mosehât girem den lâum hâkyenahât torehenjan undip tuhanjiwene den kerehâk ki lâum mansai. Yawu gârâmâ yene yawu tuhanjetâ bukulipyenane herone nângâyinjetgât meme sâsâ tuhuyeksai. ¹⁴ Nâmâ lok yawuya bia. Yawu gârâmâ nângânihjetâ yahalâkgât ki nanjan. Nâmâ yuwu nanjan. Kutdânenne Yesu Kiristo nengât sâm gemu howanân kuwi. Kujetâ muop yapâek yahatmâ mâtâp âine mem teteningiop. Nâne yakâlâk nângâm hângât wahap topne topne yakât nângâmune tâjât otmap. ¹⁵ Yakât yâhâpne sâwe. Nen Yura lok hâknengahât torehenjan undip tuhanjiwin me yen pâku lok ya ki otbi nen kerekne biwinenne Kiristohâlen katmâ komot konohâk otmâ mansain. Yawu katmâ manmunne manman âine mem teteningimu himbingât pat mansain yakât nângâmune bulâne oap. ¹⁶ Otmu lohimbi biwiyenane yawu nângâm Yesuhât den lâum manmai yamâ Anitâne we âlep nângâyinjim

biwi sânduhân katyekmu manmâ yâhânomai. Yawu otmâmâ Anitâje Isirae sen bulâje nengât pat kuningiop ya menomai.

¹⁷ Nâje Kiristo hoj bawangim manmâ gan. Yakât otmâ mâtâp maᅇgunihine sâm mem âlâlâ tuhunekᅇtâ hâhiwin kakᅇan mansan. Otmu hâknan gut emelâk ekbi. Yakât otmuâmâ lok âlâ me âlâje hâhiwin ya witgum nihimaihât yeᅇe lok yaᅇe yeᅇgâlen takam meme sâsâ tuhuyeksai ya yeᅇgât den nâᅇgâm kâkâsuk otnomai. ¹⁸ Kutdânenᅇe, Yesu Kiristo tihitnenᅇe otmapᅇe biwi nâᅇgân nâᅇgânnenᅇe mem konohân tuhumu kepeiakmâ manmâ yâhânom. Yawuâk.

Nâ bukuyeᅇe,
Paulo

Yesuât Den Pat Âlepŋe
The New Testament in the Selepet Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Selepet long Niugini

copyright © 1986 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Selepet

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019

995083d2-705e-5a60-af47-1e36806ccbc